

Obavijest ekološkim proizvođačima!

Ah, ti puževi!

Vrijeme je kada uživamo u svome vrtu i beremo plodove svoga rada, no taj užitak ponekad nam umanjuje pojava biljnih bolesti ili štetnika, a osobito pojava puževa. Puževi su uglavnom biljojedi, usitnjavaju dijelove biljaka, a neki puževi su mesojedi i hrane se ostacima životinja. Korisni su dio ekosustava.

Pri vlažnom i kišovitom vremenu izuzetno su aktivni te vrtlarima predstavljaju trn u oku. Najčešće štete u vrtu nastaju od puževa golaća a osobito od crvenog puža golaća (*Arion rufus*), španjolskog puža golaća (*Arion lusitanicus*), malog sivog golaća (*Deroceras reticulatum*) i dr. Prisutnost puževa uočava se po sluzavu srebrnasto sjajnom tragu na biljkama ili tlu. U tlo odlažu od 40 do 500 jaja. Hrane se jedući i oštećujući lišće, stabljike i plodove svih vrsta povrća: kupusnjače, salatu, papriku, mahune i jagode. Od cvjetnih vrsta puževi obožavaju: ljubičice, dalije, cinerarije, ciklame, hoste, ljiljan i peruniku.

Ne hrane se i izbjegavaju češnjak i crveni luk.

Mjere borbe protiv puževa u ekološkoj poljoprivredi mogu biti mehaničke, biološke i kemijske.

Slika 1. Španjolski puž golać - *Arion lusitanicus* (Foto: M. Ševar)

Mehaničke mjere borbe protiv puževa

- Najprihvatljivije i ekološki najpovoljnije je puževe sakupljati ručno u kasnim večernjim ili pak ranim jutarnjim satima.

Sakupljene puževe moguće je uništiti: dodavanjem kuhinjske soli u posudu s puževima ili dodavanjem vode i sapuna. Moguće ih je i preliti vrućom vodom. Ohlađenu tekućinu potrebno je ocijediti i njome prskati ugrožene biljke, jer takve, prskane biljke puževi ne napadaju. Loše je što biljke, primjerice povrće, dobiju miris po puževima, te ovaj pripravak neće naći primjenu na salati.

Sakupljene puževe moguće je i spaliti na vatri od čistog drva, a potom ohlađenom pepelom nasipati gredice. Gredice je moguće nasipati i s čistim drvenim pepelom. Miris pepela po pužu odbija druge primjerke iste vrste, a sam pepeo dehidrira i nagriza stopalo puža.

Ivan Bašić (2000.) prema receptu Marije Thun predlaže da se iz pepela dobivenog sagorijevanjem puževa pripravi homeopatski koncentrat D-8. Pripravak treba primijeniti prskanjem tla i biljaka uz prethodno dinamiziranje u trajanju od tri minute.

- Nasipanje rubova uz gredicu dehidriranim vapnom je efikasno. Vapno djeluje dehidrirajuće na puža. Treba voditi računa da se višekratnim posipanjem vapnom mijenja pH vrijednost tla.

- Kao mjera borbe protiv puževa u ekološkoj proizvodnji preporuča se nasipanje rubova uz gredicu dijatomejskom zemljom.
- Često se za suzbijanje puževa preporuča uporaba kuhinjske soli, pri čemu se sol nasipa oko gredice. Ova je mjera efikasna ali ekološki neprihvatljiva jer dovodi do zaslanjivanja tla.
- Radi uništavanja puževih jaja u vrtu treba provoditi češću plitku obradu tla.

Postavljanje barijera i ograda za puževe

Gredice je moguće ograditi rubnicima od tankog pocinčanog ili bakrenog lima savinutog prema prikazu na slici. Isti se postavljaju kao mehaničke barijere, pri čemu puževi ne prelaze oštre ivice istih te ne čine štete povrću. Rubnici se postavljaju 10 cm u tlo, a iznad tla 10-15 cm. Takvi ili slični rubnici se izrađuju i od PVC materijala i mogu se naći u trgovinama. Pri njihovom postavljanju važno je obratiti pozornost da nema puževa unutar gredice.

Slika 2. Rubnik od pocinčanog lima
(Preuzeto: [.irka-schneckenzaun.de](http://irka-schneckenzaun.de))

Slika 3. Rubnik od PVC materijala
(Preuzeto: [.amazon.de](http://amazon.de))

Duž gredice se mogu postaviti i barijere od bakrenih traka širine 1 cm. Puž glede statičkog elektriciteta ne prelazi takvu barijeru.

Za zaštitu salate od puževa hobistima preporučamo uporabu PVC kragi. Kragna je dizajnirana tako da puž ne može prijeći oštru ivicu.

Slika 4. Kragne za zaštitu salate od puževa (Foto: M. Ševar)

Trapovi i lovne posude

Za ulov puževa mogu se koristiti trapovi i lovne posude.

- U večernjim satima treba postaviti dasku na stazu u vrtu. Ujutro dasku treba podići i sakupiti puževe. Mogu biti od koristi i deblja vlažna tkanina, karton, bale slame, otpaci iz kuhinje i dr., koje također ujutro treba pregledavati. Sakupljene puževe treba uništiti.

Slika 5. Daska u vrtu služi za sakupljanje puževa (Foto: M. Ševar)

- Moguće je oko biljaka postaviti plosnato kamenje i ujutro podignuti. Ispod kamena se nalaze puževi koje treba sakupiti i uništiti.

- Trap od biljnih ostataka: starih listova salate, kore od grejpa, jabuke i krumpira ukopan u tlo ili na razini tla postavlja se u blizini posađenog povrća i prekrije kartonom ili novinama.

Ujutro se na takvim mjestima može sakupiti velik broj puževa.

- Za istu namjenu koriste se i lovne posude. Čaše od jogurta ili lovne posude za puža treba ukopati u tlo i postaviti biljne ostatke, voće, suhu hranu za pse i mačke ili pak uliti sirutku. Važno je da posude budu natkrivene.

- Jeste li znali da puževi vole pivo? Ova se spoznaja može koristiti za njihovo suzbijanje. Lovne posude (ili čaše od jogurta) treba ukopati u tlo tako da rub posude bude 1 cm iznad razine tla, a u posude treba uliti pivo. Miris piva privlači puževe. Lovne posude potrebno je redovito kontrolirati, prema potrebi prazniti i dopunjavati pivom. Postoje različiti tipovi posuda, a najbolje su one s poklopcem.

Slika 6. i 7. Posude s pivom za ulov puževa (Foto: M. Ševar)

Slijedi prilog: *Mehaničke mjere borbe protiv puževa – 2 dio.*

HZPSS, Ured ravnatelja
mr. sc. Marija Ševar, načelnica Odjela za integriranu i ekološku poljoprivredu
e-mail: Marija.Sevar@hzipss.hr